

6. METODOLOGIA

Osasun Lentearen Analisiaren ekimena Osasun Sailak planteatutako OPGren estrategian ezartzen da. Estrategia hori, Eusko Jaurlaritzaren Lehendakartzaren Idazkaritza Nagusiaren Koordinaziorako Zuzendaritzaren (Lehendakaritza) partaidetza aktiboarekin, estrategiaren zuzendaritzaz arduratzen da. Estrategiaren agente zuzendari gisa, Osasun Sailak bere kargura ditu hainbat sektoretan (ingurumena, enplegua, etab.) osasuna kudeatzea, egokitzea, kontuak ematea eta osasunaren integrazioan aurrerapausoak ematea, baita funtzioak ere (lehenestea, balioestea, ebaluatzea, etab.).

OPGren strategiaren ekintza-plana egiteko OMEk OPGren esparru kontzeptualean ezinbestekotzat jotzen dituen 6 funtsezko osagaiari heldu zitzaion²⁷. Esparru horrek proposatzen du martxan jartzeko 1) beharra eta lehentasunak ezarri behar direla, 2) prozesua kokatu behar dela, 3) babeserako egiturak eta prozesuak identifikatu behar direla, 4) ebaluazioa eta konpromisoa erraztu behar dela, 5) monitorizazioa, ebaluazioa eta hedapena ziurtatu behar dela eta 6) gaitasunak eraiki behar direla.

Ekintza-plana egin aurretik **gubernantza-egiturak** ezarri dira, 2013-2020 aldirako Osasun Planean ezarriak, esaterako, Osasun Planaren Batzorde Zuzendaria eta OPGren Batzorde Teknikoa. Gainera, hori sustatzeko funtsezko pieza gisa, Lehendakartzaren Koordinaziorako Zuzendaritza inplikaturik zegoen, bai maila politikoan bai teknikoan. Era berean, Adituen Batzorde baten orientazioarekin, sektore arteko lantaldeak eratu ziren osasuneko, ingurumeneko, lurralde politikako eta gobernu-ekintzaren koordinaziorako pertsonalarekin.

OLA OPGren funtsezko esku-hartzea da, ebidentzian oinarritutako gomendioak eskaintzera bideratua erabakiak hartzean informa dezan eta osasuneko zein ongizateko irabaziak maximizatu ahal izateko edo estrategia, plan edo programa politikoaren diseinutik eratorritako osasuneko efektu negatiboak eta desparekotasunak deuseztatzeke. Esku-hartze horren helburua da EJren ekintzaren helburuen eta politiken artean eta biztanleen osasunaren zein ongizatearen interakzio eta sinergia nabarmenenak identifikatzea.

Australia Hegoaldeko Osasun Sailak²⁸ gauzatutako esperientziaren metodologia egokitu bat da eta horren helburua da aldaketa sistematikoak txertatzea oinarri zientifikoa duten gomendioen bidez.

27 WHO. Health in All Policies Framework for Country Action. World Health Organization, 2014

28 Government of South Australia. The South Australia Approach to Health in All Policies: background and practical guide. Department of Health, 2011

OLAren helburu izango liratekeen politikak OPGren Batzorde Teknikoan hautatu ziren, beharrak ezartzeko eta horiek lehenesteko prozesu baten ondoren. 2020 Ingurumenaren IV. Esparru Programa (IV IEP) eta 2014-2016 aldirako Enplegu Plana lehenengo bi postuetan sailkatu ziren.

OLA prozesua 5 fasetan garatu da:

1. OPGren Batzorde Teknikoan lortu zen akordioa edo **konpromisoa**. Batzorde hori Eusko Jaurlaritzako hainbat Sail etako eta Lehendakariaren Koordinaziorako Zuzendaritzako kideek osatzen dute.
2. **Ebidentzia zientifikoaren bilketa** osasuneko emaitzen eta aztertzen den politikaren hainbat arloren arteko erlazioari buruz, baita osasuneko efektua optimizatu dezaketen irtenbideei buruz ere (oinarri zientifikoarekin). Literatura berrikusi baino lehen, IV. IEP aztertu zen, osasunean eta ekitatean inpaktua izan dezaketen politikaren arloak identifikatzeko. Ondoren berrikuspen bibliografiko independenteak egin ziren, identifikatutako arlo bakoitzean, osasunaren eta arlo horren arteko erlazioari buruzko ezagutza txertatzeko helburuarekin. Horrenbestez, ebidentzia zientifikoa bilatzeko, iradokizunak jarraitu ziren osasuneko inpaktua balioesteko esplizituri eginak²⁹.
3. **Gomendioak eta amaierako txostena egitea**: OMS etako inpaktuaren balorazioa gauzatu zen eta hala politika osasungarriagoa egiteko gomendio adostuak nola IV. IEPren helburuak lortzen inplikaturako alderdi guztientzako txosten hau egin ziren. Inpaktuak identifikatzeko Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailak baliozkotutako eta politika autonomikoetan aplikatzeko ad hoc diseinatutako tresna bat erabili zen³⁰.

Tresna hori egiteko OMEren Osasunaren mugatzaile Sozialen Batzordearen³¹ ereduan oinarritu ziren; hala, mugatzaile horiek bi mailatan ezartzen ditu, ezkerretik hasi eta eskuinera. Ezkerrean osasuneko edo "kausen kausak" daude, eta horiek testuinguru politiko eta sozioekonomikoei dagozkienak dira. Maila egituratu honetan hartutako erabakiek, kultura eta balio nagusiez gain, hierarkia sozialak sortu edo mantentzen dituzte hainbat desparekotasun-ardatzen arabera. Elementu horiek mugatzaile bitartekoen bidez jarduten dute. Mugatzaile horien barnean sartzen dira bizitza materialen baldintzak eta faktore indibidualak, esaterako, psikosozialak, biologikoak eta osasunarekin erlazionaturako jarrerak. Geruzatze sozialak desberdintasunak zehazten ditu bitarteko faktoreekiko esposizioan eta zaugarritasunean eta, horrela, desparekotasunak sortzen dira osasunean (2. irudia).

29 Mindell J, Boaz A, Joffe M, Curtis S, Birley M. Enhancing the evidence base for health impact assessment. *J Epidemiol Community Health* 2004;58:546-551

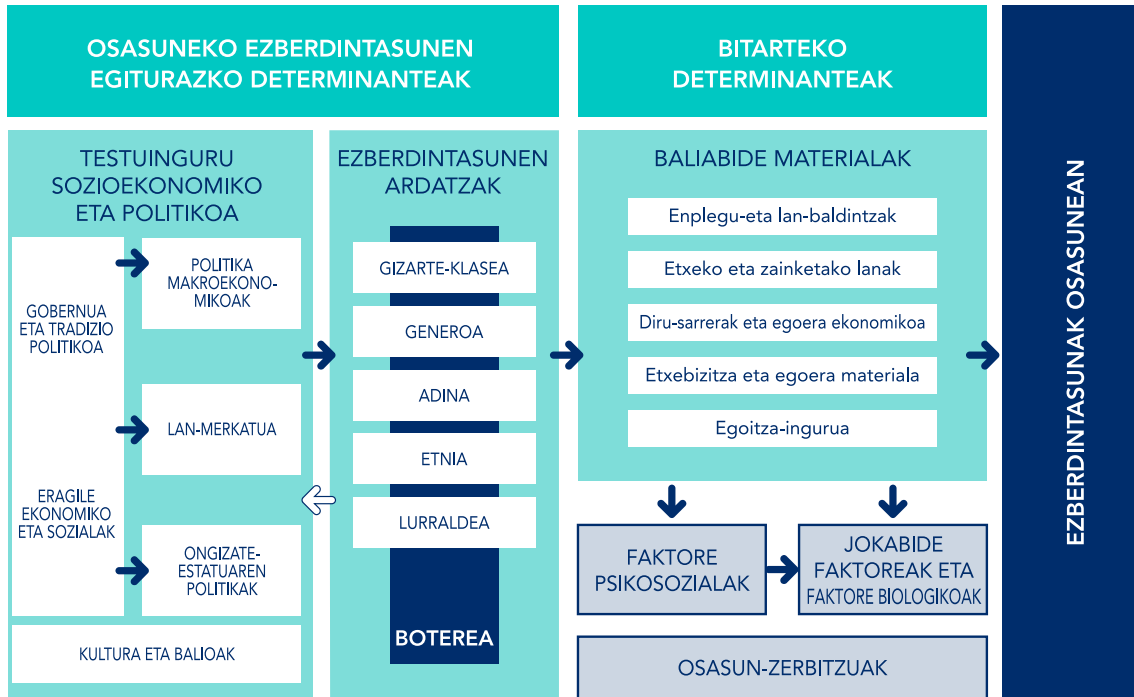
30 Aldasoro Elena, Bacigalupe Amaia, Calderón Carlos, Esnaola Santiago, Sanz Elvira. Herramienta de cribado para la Evaluación del Impacto en Salud de las políticas públicas sectoriales. Vitoria-Gasteiz: Departamento de Salud del Gobierno Vasco, 2014. Hemen eskuragarri: <http://bit.ly/1CuclMm> [Atzitze-eguna 2015-12-17]

31 Solar Orielle, Irwin Alec. A conceptual framework for action on the social determinants of health. Social Determinants of Health Discussion Paper 2. Debates, Policy & Practice, case studies. WHO: Geneva 2010.

2. irudia.

Espainaren desberdintasun sozialek murrizteko batzordearen esparru kontzeptuala.

- 4 **Nabigazioa:** aztertutako politikaren arduradunei laguntzeko eta horiek gaitzeko helburuarekin, OPGren Batzorde Teknikoaren (zuzendariak osatua) azalpen eta debaterako saioez gain, Osasuneko mugatzaile sozialetarako eta OPGrako sarrera izeneko tailerra antolatuz, sektore arteko lantaldea osatu zuten Ingurumen eta Lurralde Politikoko zuzendua pertsoneri.

Gomendio multzoak erabakiak hartzeko prozesuan zehar gidatzeko, gomendioak eta azken txostena gobernuaren egitura batzuen artean banatu ziren SeTP (OPG) eta Lehendakariaren Koordinazio Bulegoa. Ingurumen eta Lurralde Politikako Departamentuari dagokionez, lanerako bide bat jarri zen abian, denboran zehar modu iraunkorren nola bideratu edo gomendioak nola landu ikasteko

- 5 **Ebaluazioa:** ebaluazio bat planteatzen da OLAREN arrakasta eta metodologia egokia izan den ezagutzeko. Horretarako prozesuaren, inpaktuaren eta emaitzen ebaluazioa txertatuko da^{32,33}. Metodo nagusiek tailerrak, inkestak eta elkarrizketak dituzte informazioa jasotzeko³⁴.

32 Taylor L, Gowman N, Quigley R. *Evaluating health impact assessment*. NHS: Health Development Agency, 2003

33 Quigley R J, Taylor L C. Evaluating health impact assessment. *Public Health* 2004; 118: 544–552

34 Government of South Australia. SA Health. Research and Evaluation of health in All Policies. Disponible en: <http://bit.ly/1IZoY5c> [Acceso 10-09-2015]

